

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta (SHL 27 d §)
ja kehitysvammaisten työhönvalmennus (EHL)
ELI PHHYKYN VAMMAISPALVELUJEN TYÖHÖNVALMENNUS

- **Kuvaile palvelun sisältöä.**

Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymässä vammaispalvelujen työhönvalmennus tarjoaa tukea työllistymiseen vammaisille ja osatyökykyisille henkilöille.

Työhönvalmennuspalvelu toteutetaan tuetun työllistymisen menetelmin. Se tapahtuu päiväaikaisen toiminnan toimipisteiden ulkopuolella tavallisilla työpaikoilla. Asiakkaalle tehdään yksilöllinen työllistymissuunnitelma sekä tarvittavat työskentelyohjeet. Ohjaus järjestetään yksilöllisesti työhönvalmentajan tukemana. Tuettua työllistämistä tavoitteena on oman alan löytäminen ja työllistyminen esim. määräaikaisen työharjoittelujakson avulla. Palvelussa on mahdollisuus myös vertaisvalmentajan ja ryhmämuotoisen vertaistuen käyttöön.

Työhönvalmennuspalvelu kuuluu työnhakijalle ja työnantajalle ilman korvausta myös mahdollisen syntyneen työsuhteen ajan. Työnhakijat ovat motivoituneita, osaavia ja työhön sitoutuvia työntekijöitä joustavin työratkaisuin.

- **Mikä organisaatio palvelua järjestää?**

Palvelun järjestää Päijät-Sote, Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä (Phhyky)

- **Mikä taho/tahot palvelua tarjoaa?**

Vammaispalvelut (Perhe- ja sosiaalipalvelut, Phhyky).

- **Kuinka paljon asiakkaita palvelussa on (esim. vuosittain)?**

Asiakkaita on tällä hetkellä noin 150. Uusia asiakkaita vuosina 2019-2021 keskimäärin 18 asiakasta/vuosi.

- **Minkälainen on asiakasrakenne ja -jakauma?**

- **Onko esimerkiksi kehitysvammadiagnoosia, mielenterveysdiagnoosia vai onko palveluun ohjattu sosiaalisista syistä, päihdeongelmista johtuen jne.?)**

Asiakasrakenne muodostuu pääasiassa kehitysvammadiagnoosin omaavista henkilöistä. Noin kolmasosa asiakkaista tulee palveluun mukaan sosiaalihuollon (SHL § 27e) päätöksellä. Näiden henkilöiden taustalla on moninaisia haasteita eikä työikäisten sosiaalipalvelujen tai TE-palvelujen tuki ole riittävää. Tuen tarve on pitkäaikaista tai pysyvää.

- **Mitkä ovat asiakkaiden yleisimmät lähettäjätahot?**

Vammaispalvelujen asiakasohjaus, oppilaitokset, omaiset, asiakas itse ja Lahden TYP.

- **Mihin asiakkaat päätyvät tästä palvelusta?**

Työhönvalmennuksen kautta osa- tai kokoaikaiseen työsuhteeseen, opiskelemaan, seinättömään työtoimintaan (avotyötoiminta), työtoimintaan tai päivätoimintaan.

- **Kuinka pitkiä palvelujaksoja asiakkailla on?**

Asiakkuudet ovat pitkiä ja päättyvät viimeistään asiakkaan täyttäessä 65-vuotta. Työhönvalmennuksessa on kehitetty uutta eläköitymisvalmennusta (sis. verkoston ja mielekkään tekemisen vahvistaminen). Erytishuoltolain mukaiset päätökset palvelusta ovat toistaiseksi voimassa siihen saakka, kunnes asiakas täyttää 65 vuotta. Sosiaalihuoltolain mukaiset päätökset ovat määräaikaisia, esim. kaksi vuotta. Asiakkuus

voi päättyä esim. opiskelun vuoksi tai toisenlaiseen palveluun siirtymisen vuoksi esim. mahdollisen toimintakyvyn laskiessa tai asiakkaan niin halutessaan.

- **Kuvaile ja pohdi tiiviisti, kuinka palvelussa toimii yhteistyö muiden sote-palveluiden kanssa**

Yhteistyö toimii pääsääntöisesti hyvin yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vammaispalvelujen työhönvalmennus voi hyödyntää jalkautuvan lääkärin ja sairaanhoitajan palveluja lähinnä B-lausuntojen (palkkatukea varten) saamista varten. Tämä koetaan hyvänä ja toimivana käytäntönä.

Vammaispalvelujen asumisen tuki on tärkeä yhteistyökumppani. Muita yhteiskumppaneita ovat esim. maahanmuuttajien palvelut/ Kotouttamo, Ohjaamo, TYP Lahti, päihdetyöntekijä ja lapsiperheiden sosiaalipalvelut.

- **Onko palvelussa tai sen asiakkailla (tai osalla asiakkaista) tukenaan asiakasvastaava? Jos on, kuka toimii asiakasvastaavana? Jos ei, voit pohtia, olisiko asiakasvastaavamallista hyötyä tai haittaa.**

Kaikilla asiakkailla on asiakkuus sosiaalipalveluihin, jonka johdosta jokaisella asiakkaalla on sosiaalihuoltolain mukainen omatyöntekijä.

- **Onko asiakkaille tarjolla työhönvalmennusta? Jos on, kuinka paljon?**

Asiakkaat saavat työhönvalmennusta tarpeensa mukaisesti vähintään kerran kuukaudessa ja toisaalta jopa 5 pv:nä viikossa. Työhönvalmentajan tuki 5 päivänä viikossa voidaan järjestää suunnitellusti työsuhteen/työharjoittelun alussa tai muutostilanteessa. Pysyvä käytäntö näin vahvaan tukeen ei ole mahdollista.

- **Mikäli mahdollista, kuvaile ja/tai arvioi, mitä etuuksia asiakkaat saavat. Vaikuttaako etuusjärjestelmän logiikka asiakkaiden ohjautumiseen palveluun?**

Asiakkailla on tulona työkyvyttömyyseläke, takuueläke, työttömyysetuus, asumisentuki, toimeentulotuki, perhe-etuudet (perheellisillä), työllistyneillä asiakkailla ansiotulo sekä mahdolliset opintoetuuudet. Lisäksi asiakkaat voivat saada kannustusrahaa, joka ei vaikuta muihin asiakkaan saamiin etuuksiin. Etuusjärjestelmän logiikka vaikuttaa palkkatöiden vastaanottamiseen negatiivisesti. Palkkatyö ei aina kannata talouden näkökulmasta, sillä ansaittu palkka vaikuttaa esim. asumistuen määrään. Asiakkaat myös helposti tyytyvät siihen mitä tuloja saavat.

- **Saavatko asiakkaat korvauksia palveluun osallistumisesta?**

Tuetussa työtoiminnassa ollessaan asiakas saa kannustusrahaa 12 euroa jokaiselta toteutuneelta työharjoittelupäivältä. Lisäksi asiakkaalle korvataan linja-auto- tai junamatkakulut tai oman auton käytöstä toimipisteelle kulkemiseen aiheutuneet matkakulut.

- **Pohdi, minkä asioiden pitää muuttua, jotta palvelusta päästäisiin etenemään nykyistä paremmin avoimille työmarkkinoille/TE-toimiston asiakkaaksi/työllisyyspalveluihin/Kelan ammatilliseen kuntoutukseen tai koulutukseen.**

Etuusjärjestelmä tulisi muuttaa kannustavammaksi ja lisätä joustavuutta viranomaisten väliseen yhteistyöhön.

Kelan kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuus ei paikoin ole vastannut asiakkaan tarpeeseen, sillä ainakin aiemmin ennen eläkehakua suositeltiin käytävän Kelan ammatillisen kuntoutuksen. Tämä koskee erityisesti sosiaalihuoltolain perusteella palveluun tulevia.

Pysyviä, pitkäaikaisia tuetun työtoiminnan ratkaisuja ei tehdä yritysvetoisille työmarkkinoille, jotta ei tukita työmarkkinoita sosiaalihuollon kautta.

Kannustetaan työnantajaa ottamaan henkilöitä osa-aikaiseen työsuhteeseen räätälöityihin työtehtäviin.

Työhönvalmennus tapahtuu virka-aikana. Tämä on liian kankea palvelu tukemaan ilta- ja viikonloppujen työllistymisiä.

- Kuvaile mahdollista työnantajayhteistyötä/yhteistyötä TE-toimiston kanssa. Voit myös pohtia, miten näitä voisi parantaa.

Yhteistyö TE-toimiston kanssa toimii tällä hetkellä ihan hyvin. Kuntakokeilun kanssa yhteistyön rakentuminen vielä kesken.

- Kuvaile keskeisiä haasteita

Keskeisimpänä haasteena on asiakasryhmään kohdistuvat ennakkoluulot sekä alueellinen työllisyystilanne. Lisäksi esim. kuntakokeilun kanssa tehtävä mahdollinen päällekkäinen työ olisi hyvä selkiyttää. Myös työhönvalmennuspalvelulle näyttää olevan enemmän kysyntää kuin on mahdollista tällä hetkellä tarjota.